

เอกสารวิชาการส่วนบุคคล
(Individual Study)

ข้อบทความ เรื่อง บทบาทกองทัพเรือด้านสิทธิมนุษยชน

จัดทำโดย พลเรือโท นฤดม แป้นเจริญ
รหัส 600521

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการอบรม
หลักสูตรหลักนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย รุ่นที่ ๕
วิทยาลัยศาลรัฐธรรมนูญ
สำนักงานรัฐธรรมนูญ

กล่าวนำ

สังคมโลกในยุคปัจจุบันสามารถกล่าวได้ว่าเป็นยุคแห่งสังคมเครือข่าย (Social Network) ที่ก่อให้เกิดการติดต่อสื่อสารที่ไร้ขีดจำกัด ส่งผลกระทบต่อทุกภาคส่วน ในเรื่องของการแพร่กระจายข้อมูลข่าวสารที่ไร้พรมแดน การแข่งขันและแย่งชิงเพื่อความอยู่รอด ก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำของมนุษยชาติ โดยผู้ที่มีอำนาจหรือพลังที่มากกว่าก็พยายามแสวงหาผลประโยชน์จากผู้ที่ย้อยกว่า ดังจะเห็นได้จากการดำเนินการของกลุ่มประเทศที่พัฒนาแล้ว ต่อกลุ่มประเทศที่ย้อยพัฒนา ที่มีการกำหนดมาตรการในการเข้ามาควบคุมและกำกับดูแล ให้ประเทศที่ย้อยพัฒนาต้องปฏิบัติตาม มิฉะนั้นหากไม่ปฏิบัติตาม ก็จะถูกตอบโต้โดยรูปแบบและวิธีการต่างๆ เช่น การกีดกันทางการค้า การจำกัดลำดับความน่าเชื่อถือ การลดเงินช่วยเหลือ เป็นต้น ซึ่งกระแสโลกาภิวัตน์ ทำให้ประชากรจำนวนพันล้านคนถูกขูดรีดถอนโคน วิธีการดำเนินชีวิตแบบดั้งเดิม และศรัทธาต่อการดำรงชีวิตและวัฒนธรรมของตน ดังนั้นจึงมีการเคลื่อนไหวเพื่อความยุติธรรมทางสังคมในระดับโลก เนื่องจากเห็นว่ามนุษย์ทุกคนย่อมมีความเท่าเทียม และมีความเสมอภาคกันภายใต้คำว่า “สิทธิมนุษยชน (human rights)” กระแสความคิดด้านสิทธิมนุษยชน ได้เป็นกระแสที่แผ่ขยายไปทั่วโลก ควบคู่กับกระแสการปกครองระบอบประชาธิปไตย การปกป้องคุ้มครอง และส่งเสริมพัฒนาสิทธิมนุษยชน นับเป็นสถานการณ์พื้นฐานของการเมือง การเศรษฐกิจและสังคมในโลกปัจจุบันโดยทั่วไป โดยในระดับนานาชาติมีการจัดตั้งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน แห่งองค์การสหประชาชาติ มีการประกาศปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน พ.ศ.2491 และต่อมาได้มีการรับรองกติกาอนุสัญญาาระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิมนุษยชนหลายฉบับ สำหรับภาคประชาชนนั้น ทั่วโลกรับรู้และตระหนักถึงความสำคัญของสิทธิมนุษยชนมากขึ้น มีการรวมกลุ่มเพื่อการปกป้องสิทธิ และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพพื้นฐานของปัจเจกบุคคลและชุมชน ตลอดจนกลุ่มชาติพันธุ์ กลุ่มศาสนา ภาษา วัฒนธรรม

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบัน ฉบับปี พ.ศ.2560 ได้มีบทบัญญัติให้การปกป้องคุ้มครอง รองรับ สิทธิและเสรีภาพ แก่ปวงชนชาวไทย และทุกภาคส่วนของสังคมอย่างกว้างขวาง สิทธิมนุษยชนได้รับการรับรองในรูปแบบของกฎหมาย ได้รับการคุ้มครองโดยรัฐบาล ได้แก่ ได้รับสัญชาติ การมีงานทำ การได้รับความคุ้มครอง แรงงาน ความเสมอภาคของหญิงชาย สิทธิของเด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ คนพิการ การได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การประกันการว่างงาน การได้รับบริการสาธารณสุข การสามารถแสดงออกทางด้านวัฒนธรรมอย่างอิสระ สามารถได้รับความเพลิดเพลินจากศิลปวัฒนธรรมในกลุ่มของตน เป็นต้น สิทธิมนุษยชนเหล่านี้เป็นแนวนโยบายพื้นฐานของรัฐ เพื่อเป็นหลักประกันว่าคนทุกคนที่อยู่ในรัฐนั้น จะได้รับความคุ้มครองชีวิตความเป็นอยู่ ให้มีความเหมาะสมแก่ความเป็นมนุษย์ จากในอดีตที่ความคิดเพียงว่า สิทธิมนุษยชน ได้แก่สิทธิพลเมือง และสิทธิทางการเมือง แต่ต่อมาในปัจจุบันได้เป็นที่ยอมรับแล้วว่า สิทธิมนุษยชน มีความหมายรวมถึงสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมด้วย พระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ.2542 มาตรา 3 ได้ให้ความหมาย สิทธิมนุษยชนว่า “ ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิเสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคล ที่ได้รับการรับรองหรือคุ้มครอง ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หรือตามกฎหมายไทย หรือสนธิสัญญาที่ประเทศมีพันธกิจ จะต้องปฏิบัติตาม ”

สิทธิมนุษยชนที่ได้รับการรับรองทั่วโลกว่า เป็นมาตรฐานขั้นต่ำของการปฏิบัติต่อมนุษย์นั้น มีหลักการพื้นฐาน 6 ประการ¹ ประกอบด้วย

1. ทุกคนมีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ (Human Dignity) เป็นสิทธิติดตัวทุกคนตามธรรมชาติตั้งแต่เกิด (Natural Rights)
2. คนทุกคนมีความเสมอภาคและห้ามการเลือกปฏิบัติ (Equality and non - discrimination)
3. สิทธิมนุษยชนเป็นของคนทุกคนโดยไม่เลือกเชื้อชาติ ศาสนา เพศ อายุ อาชีพ สถานะทางเศรษฐกิจ หรือสังคม สุขภาพ และความคิดเห็นด้านต่างๆ (Universality)
4. สิทธิมนุษยชนเป็นองค์รวมแยกเป็นส่วนๆ ไม่ได้และพึ่งพิงกัน (Indivisibility & Interdependently)
5. การมีส่วนร่วมและการเป็นส่วนหนึ่งของสิทธิ (Participation & Inclusion) นั้นหมายความว่า ประชาชนแต่ละคน หรือกลุ่มประชาชน หรือประชาสังคม ย่อมมีส่วนร่วมอย่างแข็งขัน ในการเข้าถึงและได้รับ ประโยชน์จากสิทธิพลเมืองและการเมืองและสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม
6. ตรวจสอบได้และใช้หลักนิติธรรม (Accountability & the Rule of Law)

สถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนทางทะเลของไทย

ในช่วงหลายปีที่ผ่านมาประเทศไทยแม้มีกฎหมายและนโยบายต่างๆสำหรับการปกป้อง ค้ำครอง และดูแลด้านสิทธิมนุษยชนอย่างกว้างขวาง แต่ก็ยังประสบปัญหา และได้รับผลกระทบจากเรื่องการคุ้มครอง ปกป้องสิทธิมนุษยชนหลายประการ โดยเฉพาะในมุมมองของสังคมโลก และนานาชาติประเทศ ดังเช่นล่าสุด กระทรวงต่างประเทศ ของประเทศสหรัฐอเมริกา (ภายใต้กฎหมายภายในชื่อว่า “Trafficking and Violence Protection Act : TVPA”) ได้จัดทำและเผยแพร่รายงานสถานการณ์การค้ามนุษย์ของประเทศต่างๆ ในโลก (Trafficking in Persons Report : TIP Report) ประจำปี ค.ศ.2017 โดยได้สำรวจข้อมูลสถานการณ์ การค้ามนุษย์ในประเทศต่าง ๆ ว่ามีระดับความรุนแรงมากน้อยอย่างไร และมีการจัดการกับปัญหา การค้ามนุษย์ที่มีประสิทธิภาพหรือไม่อย่างไร รายงานดังกล่าว เมื่อมีการประกาศเผยแพร่สู่สาธารณชน จะส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของประเทศที่มีลำดับชั้น (Tier) ที่ยังมีปัญหาการค้ามนุษย์อย่างกว้างขวาง ทั้งด้านการเมือง การค้า เศรษฐกิจ และการลงทุน ตลอดจนภาพลักษณ์ของประเทศในสังคมโลก สำหรับในการรายงานดังกล่าว² ผลปรากฏว่าประเทศไทยถูกจัดลำดับใน TIP Report 2017 ไว้ในลำดับ Tier 2 Watch List (กลุ่มที่ 2 บัญชีรายชื่อประเทศที่ต้องจับตามอง) ซึ่งหมายถึงยังเป็นประเทศที่ปฏิบัติ ยังไม่ได้มาตรฐานตามกฎหมาย TVPA เพราะ (1) ในประเทศยังมีเหยื่อการค้ามนุษย์อยู่จำนวนมาก หรือ (2) ยังขาดหลักฐานว่ามีความพยายามในการจัดการกับปัญหานี้ ทั้งในด้านกฎหมาย (การสืบสวน ส่งการฟ้อง และการลงโทษผู้กระทำความผิด) ทั้งการให้ความช่วยเหลือเหยื่อ และทั้งการมีเอี่ยวจากเจ้าหน้าที่รัฐ หรือ (3) ยังขาดความมุ่งมั่นในการจัดการกับปัญหานี้ในอนาคต การถูกจัดให้อยู่ในกลุ่มที่ 2 บัญชีรายชื่อ ประเทศที่ต้องจับตามองนั้น เป็นการย้ำว่า ปัญหาการค้ามนุษย์ในประเทศไทยยังมีอยู่กว้างขวาง และจำเป็นต้องดำเนินการมากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน โดยให้มีผลงานเป็นรูปธรรมและมีประสิทธิผล การดำเนินงานให้ก้าวหน้ามากขึ้นและอย่างต่อเนื่อง ปัญหาสิทธิมนุษยชนของไทยดังกล่าว ส่วนหนึ่งเกิดมาจาก กิจกรรมที่ผิดกฎหมายทางทะเลที่เป็นเหตุบ่อยครั้งและประจำอยู่เสมอ โดยเฉพาะประเด็นเรื่องการค้ามนุษย์ ในแรงงานประมงและผู้อพยพ หรือการค้ามนุษย์ในผู้หลบหนีเข้าเมืองจากทางทะเล การที่ประเทศไทยได้รับ

¹ “สิทธิมนุษยชนและกฎหมายที่ควรทราบสำหรับผู้ปฏิบัติงานด้านความมั่นคง” กรมคุ้มครองสิทธิ และเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม

² U.S. Embassy Bangkok , <http://www.state.gov/j/tip/rls/tiprpt/index.htm> , 30 มิ.ย. 2559

การประกาศเตือน“ใบเหลือง” จากสหภาพยุโรปอย่างเป็นทางการ มาตั้งแต่ 21 เม.ย.2558 จนถึงปัจจุบัน ถึงการจัดให้มีมาตรการในการป้องกันยับยั้ง และขจัดการทำการประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (Illegal, Unreported and Unregulated Fishing : IUU Fishing)

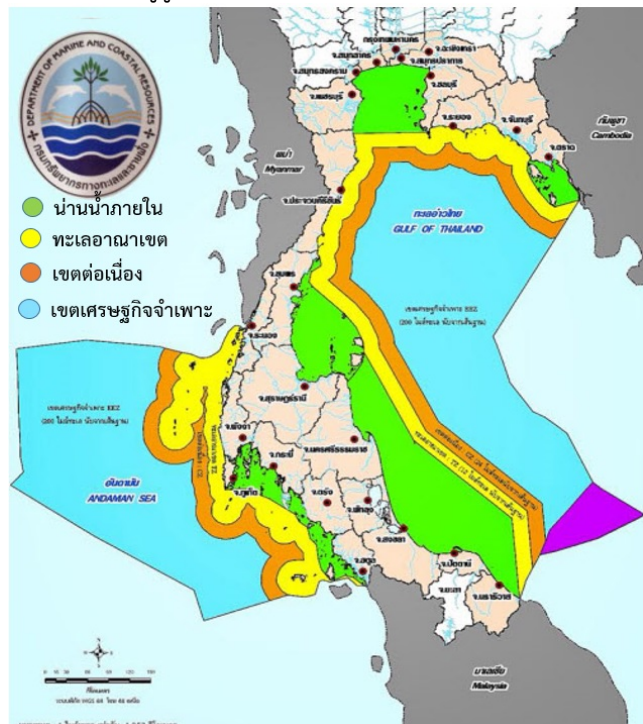
สาเหตุสำคัญประการหนึ่ง ก็มาจากเหตุการณ์ค้ามนุษย์บังคับใช้แรงงานในเรือประมงและอุตสาหกรรมประมงต่อเนื่อง ประเทศไทยถูกสังคมโลกมองว่าอยู่ในสถานะประเทศแหล่งสำคัญที่เป็นต้นทาง ทางผ่าน และปลายทางของการค้ามนุษย์³ การดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาต่างๆดังกล่าวนี้ ภาครัฐเร่งรัดบูรณาการการทำงานของทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างความเข้าใจให้เกิดขึ้นทั้งในและต่างประเทศ สร้างมุมมองสังคมให้ตระหนักว่าการกระทำผิดกฎหมาย โดยเฉพาะที่กระทบในสิทธิมนุษยชน และมีนโยบายเพื่อแก้ไข ป้องกัน และปราบปรามการค้ามนุษย์ของไทย ให้ความสำคัญกับผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์เป็นหลัก (Victim-Centered) และมีความเกี่ยวข้องกับกรดำเนินงานหลายด้านที่เกี่ยวข้องกับการป้องกัน การแสวงประโยชน์หรือการบังคับใช้แรงงาน การปราบปรามและดำเนินคดีขบวนการค้ามนุษย์ รวมถึงการช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ โดยให้ความสำคัญ 5 ด้าน คือ การป้องกัน การดำเนินคดี การคุ้มครองช่วยเหลือ การพัฒนากลไกเชิงนโยบายและการขับเคลื่อน การพัฒนา และการบริหารข้อมูล กลไกการดำเนินงานเพื่อป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ประกอบด้วย คณะกรรมการระดับชาติ 2 คณะ ได้แก่ (1) คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (ปคม.) ซึ่งนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน และ (2) คณะกรรมการประสานและกำกับการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (ปกค.) ซึ่งรองนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน และคณะอนุกรรมการต่าง ๆ เพื่อผลักดันนโยบายระดับชาติ นอกจากนี้ในระดับหน่วยงานหลายหน่วยงาน ได้จัดตั้งหน่วยงานย่อยที่มีภารกิจเฉพาะ โดยเฉพาะหน่วยงานที่เกี่ยวข้องซึ่งหมายรวมถึงกองทัพเรือ(ทร.)ด้วย⁴

³ แสงจันทร์ มาน้อย , การดำเนินการของประเทศไทยในการต่อต้านการค้ามนุษย์ , บทความทางวิชาการ สำนักวิชาการ สำนักเลขาธิการวุฒิสภาปีที่ 4 , ฉบับที่ 15 ส.ค.57 หน้า 2

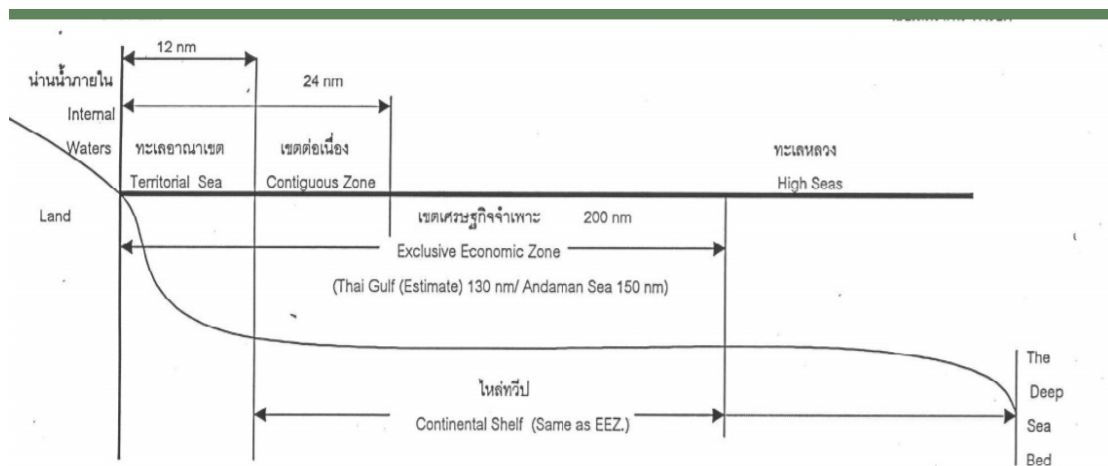
⁴ พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 (The Anti-Trafficking in Persons Act 2008) และนโยบาย ยุทธศาสตร์ และมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2554-2559

บทบาทของทัพเรือด้านสิทธิมนุษยชน

ตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ.1982 (ประเทศไทยได้ให้สัตยาบันในอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 เมื่อวันที่ 15 พฤษภาคม พ.ศ.2554 มีผลบังคับใช้กับประเทศไทยวันที่ 14 มิถุนายน พ.ศ. 2554) ได้วางหลักเกณฑ์ของกฎหมายทะเลไว้ทั้งหมดเกี่ยวกับสิทธิ หน้าที่ และเขตอำนาจ (Jurisdiction) ของรัฐชายฝั่ง และจากผลของอนุสัญญาฯ ประเทศไทยมีอาณาเขตทางทะเล(Maritime Zone) หรือเรียกว่าเขตน่านน้ำไทย เป็นพื้นที่กว่า 320,000 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณร้อยละ 60 ของพื้นที่ทางบก (ประเทศไทยมีพื้นที่ทางบกประมาณ 530,000 ตารางกิโลเมตร มีความยาวชายฝั่งทะเลกว่า3,101 กิโลเมตร ครอบคลุม 23 จังหวัด) และอาณาเขตทางทะเลดังกล่าวประกอบด้วย น่านน้ำภายใน (Internal Water) ทะเลอาณาเขต (Territorial Sea) เขตต่อเนื่อง (Contiguous Zone) เขตไหล่ทวีป (Continental Shelf Zone) และเขตเศรษฐกิจจำเพาะ (Exclusive Economic Zone-EEZ) (ดูรูปพื้นที่ทางทะเลของไทย)

ภาพที่ 1 : พื้นที่ทางทะเลของประเทศไทย

ภาพที่ 2 : การแบ่งเขตทางทะเลตามอนุสัญญาองค์การสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ.1982

จากการประเมินสถานการณ์ความมั่นคงทางทะเลของไทยในภาพรวม⁵ การเกิดขึ้นของปัญหาความมั่นคงรูปแบบใหม่หรือที่เรียกว่าปัญหาความมั่นคงของสังคม (Social Security) ความมั่นคงของมนุษย์ (Human Security) ซึ่งกระทบต่อประเด็นสิทธิมนุษยชน ในเขตน่านน้ำไทยเช่น การค้ามนุษย์ การหลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย โจรสลัด ฯลฯ เป็นภัยคุกคามที่ทำให้ศักยภาพในการบริหารจัดการความมั่นคงของประเทศลดลง ส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพภายในประเทศ ส่งผลกระทบโดยรวมแก่ความมั่นคงของโลก และอาจนำไปสู่ปัญหาความขัดแย้งระหว่างประเทศได้ การแก้ปัญหาต่างๆมีความสลับซับซ้อนกว่าพื้นที่อื่นๆ การใช้อำนาจตามกฎหมายของเจ้าหน้าที่รัฐ นอกจากเป็นไปตามกฎหมายภายในแล้ว ยังมีข้อกำหนดและข้อยกเว้นของกฎหมายระหว่างประเทศตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเลฯ

กองทัพเรือฐานะเป็นหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบเรื่องความมั่นคงทางทะเล (Maritime Security) และการรักษาผลประโยชน์แห่งชาติทางทะเล (National Maritime Interests) ตามพระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ.2551 “ มาตรา 20 กองทัพเรือมีหน้าที่เตรียมกำลังกองทัพเรือ การป้องกันราชอาณาจักร และดำเนินการใช้กำลังตามอำนาจหน้าที่ของกระทรวงกลาโหม”และ “มาตรา 8 กระทรวงกลาโหมมีอำนาจหน้าที่ (3)ปกป้อง พิทักษ์รักษาผลประโยชน์แห่งชาติ”และเป็นหน่วยงานรัฐเพียงหน่วยงานเดียว ที่มีขีดความสามารถในการปฏิบัติได้ครอบคลุมพื้นที่อาณาเขตทางทะเลทั้งหมด จากสภาพสถานการณ์ความมั่นคงทางทะเลดังกล่าวข้างต้น เพื่อเป็นการรองรับปัญหา กองทัพเรือได้กำหนดยุทธศาสตร์และบทบาทหลักไว้ประการหนึ่ง คือ การรักษากฎหมายและช่วยเหลือ (Constabulary Role) เป็นบทบาทที่มีใช้การรบ แต่เป็นการปฏิบัติที่ก้าวข้ามขอบเขตการปฏิบัติการทางทหารในกรอบเดิมไปเป็นสนับสนุนจุดมุ่งหมายอื่นที่มีใช้การรบ อาทิเช่น การปกป้องสิทธิมนุษยชนหรือการช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม และได้กำหนดแนวทางในการปฏิบัติการทางเรือ รองรับบทบาทดังกล่าวไว้ดังนี้⁶

- การสนับสนุนรัฐบาลในการรักษากฎหมายทางทะเลที่ได้รับมอบอำนาจจำนวน 29 ฉบับ ซึ่งเป็นการสนับสนุนหน่วยงานอื่นๆของรัฐ ที่มีหน้าที่รับผิดชอบกฎหมายดังกล่าวโดยตรง แต่ยังมีขีดความสามารถในการปฏิบัติการทางทะเลที่จำกัด โดยจะใช้กำลังทางเรือทำการลาดตระเวนตรวจการณ์ทางทะเลและทางอากาศ ในลักษณะป้องปรามเป็นสำคัญเพื่อสร้างความมั่นคงและความปลอดภัยให้กับผู้ใช้ทะเล รวมทั้งรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลในด้านต่างๆ ทั้งนี้จะมุ่งเน้นในพื้นที่ที่อยู่ห่างไกลฝั่ง และพื้นที่ที่มีความเคลื่อนไหวของการกระทำผิดกฎหมาย โดยจะให้ความสำคัญของการปฏิบัติการด้านการข่าวและการประสานข้อมูล กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการรักษาความมั่นคงทางทะเลในพื้นที่

- การใช้กำลังทางเรือในการลาดตระเวนตรวจการณ์ทางทะเลและทางอากาศ เพื่อสร้างความมั่นคงปลอดภัยในการใช้ทะเลของประชาชน หรือผู้ที่ดำเนินกิจกรรมทางทะเล รวมทั้งการสัญจรของเรือต่างๆ ในพื้นที่ทะเลอันดามัน ซึ่งจะทำให้เกิดบรรยากาศที่ดีต่อการลงทุนและส่งเสริมภาพลักษณ์ที่ดีของประเทศไทย ในการบริหารจัดการด้านความมั่นคงทางทะเล ทั้งนี้ในการปฏิบัติการทางเรือ จะมุ่งเน้นในพื้นที่ที่เป็นเส้นทางเดินเรือที่สำคัญ พื้นที่ทำการประมง แหล่งท่องเที่ยวทางทะเลที่สำคัญ และพื้นที่วิกฤติตามสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้น โดยจะต้องมีการจัดเตรียมกำลังทางเรือให้มีความพร้อมอยู่ตลอดเวลา

⁵ แผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล(พ.ศ.2558 – 2564) สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ

⁶ ภูซังค์ รอดนิกร , นาวาเอก. , “ ยุทธศาสตร์ทางเรือเพื่อรักษาความมั่นคงและผลประโยชน์ของชาติด้านทะเลอันดามัน ” , เอกสารประจำภาค นศ.วทร.รุ่นที่ 46 , 2557 หน้า 101

นอกจากนี้แล้วยังใช้การปฏิบัติการทางเรือร่วมกับมิตรประเทศ หรือประเทศเพื่อนบ้านตามข้อตกลงที่ได้กำหนดไว้เพื่อสร้างความมั่นคงปลอดภัยทางทะเลร่วมกัน

- การใช้กำลังทางเรือเข้าทำการช่วยเหลือประชาชนที่ประสบภัยหรือภัยพิบัติทางทะเลเมื่อเกิดสถานการณ์ได้อย่างทันท่วงที โดยต้องมีการเตรียมการตั้งแต่ก่อนเกิดสถานการณ์ พร้อมทั้งสร้างความเข้าใจให้กับประชาชนและผู้เกี่ยวข้อง ในการเตรียมรับสถานการณ์ และจัดให้มีการฝึกซ้อมการปฏิบัติการในการตอบสนองต่อสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้น เพื่อให้สามารถปฏิบัติได้อย่างแท้จริงเมื่อเกิดสถานการณ์ ทั้งนี้ในการปฏิบัติการช่วยเหลือ จะดำเนินการตั้งแต่พื้นที่ห่างฝั่งเข้ามาจนถึงพื้นที่ชายฝั่ง โดยประสานการปฏิบัติร่วมกับหน่วยงานอื่นๆ ซึ่งกำลังทางเรือที่ใช้ปฏิบัติการจะต้องสามารถอยู่ในพื้นที่ประสบภัยได้ตั้งแต่ช่วงของการเกิดภัยพิบัติ จนกระทั่งขึ้นการฟื้นฟูหลังภัยพิบัติผ่านพ้นไป

ตามที่กล่าวมาในข้างต้น จะเห็นว่าการปฏิบัติการของกองทัพเรือ ในฐานะที่เป็นหน่วยงานหลักในการรักษาอธิปไตย ความมั่นคงและผลประโยชน์ของชาติทางทะเล โดยบทบาทและหน้าที่ที่กองทัพเรือได้รับมีความเกี่ยวเนื่องด้านสิทธิมนุษยชน โดยขอยกกรณีที่กองทัพเรือได้มีส่วนในการปฏิบัติ ทั้งในเรื่องปัญหาแรงงานประมง และผู้โยกย้ายถิ่นฐานแบบไม่ปกติในมหาสมุทรอินเดีย ดังนี้

1. การแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และขาดการควบคุม (Illegal, unreported and unregulated fishing : IUU Fishing)

จากการที่ประเทศไทยได้รับการประกาศเตือนจากสหภาพยุโรปอย่างเป็นทางการเมื่อ 21 เม.ย.2558 “**ใบเหลือง**” ถึงการจัดให้มีมาตรการในการป้องกันยับยั้ง และขจัดการทำการประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (Illegal, Unreported and Unregulated Fishing : IUU Fishing) ซึ่งหากไม่มีการแก้ปัญหาอย่างจริงจังโดยเร่งด่วน อาจมีผลกระทบต่อการส่งออกสินค้าสัตว์น้ำของประเทศไทยในอนาคต และความมั่นคงของประเทศไทยในภาพรวม ดังนั้น เพื่อให้สามารถเร่งดำเนินการแก้ปัญหาให้การทำการประมงสามารถดำเนินการได้อย่างยั่งยืนและเป็นระบบ และยกระดับมาตรฐานการประมงของประเทศไทยให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล รวมทั้งเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนของผู้ประกอบการประมงอุตสาหกรรมต่อเนื่องและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย หากมิได้มีการป้องกันและแก้ไขโดยเร่งด่วน จะมีผลกระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศได้ เพื่อดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าว อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 44 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557 หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ โดยความเห็นชอบของคณะรักษาความสงบแห่งชาติจึงมีคำสั่ง ดังต่อไปนี้

7

1.1 ให้จัดตั้ง “ศูนย์บัญชาการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย” (Command Center for Combating Illegal Fishing) เรียกโดยย่อว่า ศปมผ.(CCCIF) เป็นศูนย์เฉพาะกิจขึ้นตรงกับนายกรัฐมนตรี โดยมีผู้บัญชาการทหารเรือเป็นผู้บัญชาการศูนย์บัญชาการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย (ผบ.ศปมผ.) และทั้งนี้ ให้ ศปมผ. เริ่มปฏิบัติการตามคำสั่งนี้ ตั้งแต่วันที่ 1 พ.ค. 2558

7

คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ 10/2558 ลงวันที่ 29 เม.ย.58 เรื่อง การทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม

1.2 ศปมผ. มีโครงสร้างการปฏิบัติการดังต่อไปนี้

1.2.1 ให้คณะกรรมการนโยบายแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์และการทำประมงผิดกฎหมายซึ่งจัดตั้งขึ้นตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ 52/2558 ลงวันที่ 17 กุมภาพันธ์ พุทธศักราช 2558 ทำหน้าที่กำหนดนโยบายและแนวทางปฏิบัติในระดับรัฐบาล

1.2.2 ให้กองทัพเรือ และศูนย์ประสานการปฏิบัติในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล (ศรชล.) ซึ่งจัดตั้งโดยมติสภาความมั่นคงแห่งชาติ เมื่อวันที่ 10 ม.ค. 2540 และมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 17 เม.ย. 2540 และวันที่ 9 ม.ค. 2541 ทำหน้าที่เป็นหน่วยงานหลักของ ศปมผ. ในการปฏิบัติการทางทะเลและชายฝั่ง และปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

1.2.3 ให้มีศูนย์ควบคุมการแจ้งเรือเข้า - ออก (Port In - Port Out Controlling Center) และศูนย์ให้บริการและอำนวยความสะดวกแก่เรือประมงแบบเบ็ดเสร็จ (Fishing One Stop Service) ประจำในแต่ละจังหวัดชายทะเล ทั้งนี้ ตามที่ ศปมผ. ประกาศกำหนด

1.3 ให้ ศปมผ. มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

1.3.1 กำหนดแนวทางของไทยและจัดทำแผนปฏิบัติการแห่งชาติ ในการแก้ไขปัญหาการทำการประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (Thailand's National Plan of Action to Prevent, Deter and Eliminate IUU Fishing, NPOA - IUU) ตลอดจนกำกับดูแลการปฏิบัติให้เป็นไปตามแผนนั้น รวมถึงดำเนินงานทำความเข้าใจกับสหภาพยุโรป

1.3.2 ควบคุม สั่งการ กำกับดูแล และประสานการปฏิบัติการทั้งปวง ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงคมนาคม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงแรงงาน สำนักงานตำรวจแห่งชาติและส่วนราชการอื่นที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาการทำการประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงานและไร้การควบคุม

1.3.3 พิจารณาเสนอแนะ ปรับปรุง แก้ไขเพิ่มเติม รวมทั้งพัฒนากฎหมาย กฎ ระเบียบ ที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาการทำการประมงผิดกฎหมายให้เป็นมาตรฐานสากล โดยเฉพาะอย่างยิ่งการป้องกันการทำการประมงที่ผิดกฎหมายและบดบังโทษที่เหมาะสม

1.3.4 กำหนดโครงสร้างและอัตรากำลังของ ศปมผ. โดยในโครงสร้างนี้ต้องกำหนดให้มีศูนย์ควบคุมการแจ้งเรือเข้า - ออก รวมถึงศูนย์ให้บริการและอำนวยความสะดวกแก่เรือประมงแบบเบ็ดเสร็จ ประจำในแต่ละจังหวัดชายทะเล

1.3.5 แต่งตั้งเจ้าหน้าที่ที่จะปฏิบัติงานใน ศปมผ. จากข้าราชการหรือผู้ปฏิบัติงานในส่วนราชการต่าง ๆ ได้ตามความเหมาะสม

จากบทบาทที่กองทัพเรือได้มอบหมายให้เป็นหน่วยงานหลัก ในการประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการแก้ไขปัญหาการทำการประมงผิดกฎหมาย เพื่อให้การแก้ไขปัญหาการทำการประมงผิดกฎหมายมีความชัดเจน และเกิดความยั่งยืน ตามที่กล่าวมาในข้างต้น ทั้งนี้ มีการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชน ของลูกเรือประมงซึ่ง เป็นเรื่องหนึ่งที่สหภาพยุโรปได้กำหนดให้ต้องดำเนินการ โดยเฉพาะเรื่องการค้ามนุษย์ ซึ่งกองทัพเรือได้ดำเนินการควบคุมไปกับการกิจที่ได้รับมอบหมาย ดังนี้

1. การปฏิบัติงานของ ศูนย์รายงานเรือผ่านเข้า-ออก ประจำพื้นที่ต่างๆ (Port in - Port out : PIPO) กระจายไปในพื้นที่จังหวัดชายฝั่งทะเล เพื่อทำหน้าที่ในการควบคุมเรือประมงขนาดตั้งแต่ 30 ตันกรอสขึ้นไป ในการรายงานผ่านเข้า-ออก หรือเรือประเภทอื่นๆตามที่สั่งการ⁸ ปัจจุบันมีทั้งหมด 32 ศูนย์ ฯ

⁸ พระราชกำหนดการประมง พ.ศ.2558

(ข้อมูล จาก สล.ศปมพ.ณ 21 ส.ค.2560) โดยจะมีกำลังพลจากหน่วยราชการต่างๆ ประกอบเป็นชุดสหวิชาชีพ ปฏิบัติงานประจำศูนย์ฯ รวม 20 นายโดยมีนายทหารสัญญาบัตรจากกองทัพเรือ ทำหน้าที่เป็นหัวหน้าศูนย์ฯ โดยในแต่ละวันจะมีการจัดเจ้าหน้าที่ชุดสหวิชาชีพไปตรวจสอบเรือประมงที่มีการแจ้งรายงานผ่าน-เข้าออก ตามท่าเรือประมงที่กำหนด โดยจะมุ่งเน้นการสุ่มตรวจลูกเรือประมงว่ามีการใช้แรงงานที่ผิดกฎหมายหรือไม่ การสัมภาษณ์กลุ่มลูกเรือ ว่ามีการถูกหลอกลวง ข่มเหงหรือกดขี่หรือไม่ หรือได้รับค่าจ้างตามที่กำหนดไว้หรือไม่ โดยการปฏิบัติงานที่ผ่านมา สามารถสร้างความเชื่อมั่นให้สหภาพยุโรปได้เป็นอย่างดี ในห้วงที่มีการเดินทางมาประเมินผล โดยเห็นว่าประเทศไทยมีการพัฒนาและมีความเป็นมาตรฐานสากล ในการตรวจสอบแรงงานภาคประมง

นอกจากนี้แล้วกองทัพเรือยังเป็นหน่วยงานหลัก ในการประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ประกอบกำลังเป็นชุดเฉพาะกิจ ดำเนินการตรวจสอบสถานประกอบการแปรรูปสัตว์น้ำ และโรงงาน ที่มีความเกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมภาคประมง ว่าจะมีการดำเนินการใช้แรงงานที่ผิดกฎหมาย หรือมีการค้ามนุษย์หรือไม่ ซึ่งจากปฏิบัติการดังกล่าวได้มีการจับกุมและดำเนินคดีกับสถานประกอบการ ที่มีการใช้แรงงานผิดกฎหมายอยู่หลายราย เช่น การจ้างแรงงานโดยไม่มีสัญญาจ้าง การจ่ายค่าจ้าง ไม่เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด เป็นต้น นับว่าปฏิบัติการดังกล่าว เป็นมาตรการในการป้องปรามที่ดี ทำให้ในปัจจุบัน สถานประกอบการหรือโรงงานต่างๆ ได้การดำเนินการให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด นับว่าสามารถช่วยจัดระเบียบการจ้างงานให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด เกิดผลดีต่อภาพลักษณ์ ของประเทศ⁹ สำหรับการตรวจสอบเรือประมงที่ทำการประมงในทะเลนั้น กองทัพเรือยังได้รับมอบหมายให้ บูรณาการร่วมกับหน่วยงานปฏิบัติการหลักศูนย์ประสานการปฏิบัติในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล ได้แก่ กองทัพเรือ ตำรวจน้ำ กรมเจ้าท่า กรมประมง กรมศุลกากร และกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ประกอบกำลังเป็นหมวดเรือเฉพาะกิจปราบปรามการทำประมงผิดกฎหมาย¹⁰ โดยมีการจัดเรือออกทำการ ตรวจตราเรือประมงที่ทำการประมง ว่ามีการกระทำผิดกฎหมายหรือไม่ โดยเฉพาะการบังคับใช้แรงงาน นอกจากนี้แล้วเพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับนานาชาติเกี่ยวกับมาตรการในการตรวจสอบเรือประมงไทย ที่ออกไปทำการประมงในทะเลหลวงหรือในมหาสมุทร รัฐบาลได้มอบหมายให้กองทัพเรือ จัดเรือออกไป ปฏิบัติการตรวจสอบเรือประมงไทยที่ทำการประมงในมหาสมุทรอินเดีย โดยมีการจัดชุดสหวิชาชีพ จากหน่วยงานต่างๆบูรณาการร่วมเดินทางไปตรวจสอบด้วย นับว่าได้ผลเป็นอย่างดี ก่อให้เกิดภาพลักษณ์ที่ดี เกี่ยวกับมาตรการในการควบคุมและดูแลการทำประมงของประเทศไทย

⁹ คำสั่งปฏิบัติการ “ตรวจสถานประกอบการแปรรูปสัตว์น้ำ” ผบ.ศปมพ. ลับ ที่ 2 /2559 ลง 15 ส.ค.2559

¹⁰ คำสั่งปฏิบัติการ “การตรวจเรือประมงพาณิชย์ที่ทำการประมงนอกน่านน้ำ” ผบ.ศปมพ.ลับ ที่ 1/2558

2. การปฏิบัติงานในการแก้ไขปัญหาผู้โยกย้ายถิ่นฐานแบบไม่ปกติในมหาสมุทรอินเดีย ¹¹

ตามนโยบายของรัฐบาลในการให้การสนับสนุน และช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมแก่ผู้โยกย้ายถิ่นฐานแบบไม่ปกติในมหาสมุทรอินเดีย หรือชาวโรฮิงจา เป็นไปด้วยความเรียบร้อย สอดคล้องอย่างมีเอกภาพ ในทิศทางเดียวกัน เป็นการแสดงออกถึงศักยภาพและความพร้อมของกองทัพไทย ตลอดจนการมีบทบาทนำ และส่งเสริมภาพลักษณ์ที่ดีของประเทศไทยในเวทีระหว่างประเทศ ตามหลักมนุษยธรรมสากล กระทรวงกลาโหม ได้อนุมัติให้กองทัพไทยจัดตั้งศูนย์อำนวยการลาดตระเวนและช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมแก่ผู้โยกย้ายถิ่นฐานแบบไม่ปกติในมหาสมุทรอินเดีย โดยใช้ชื่อย่อว่า “ศอ.ยธ.” ประกอบด้วย ศูนย์อำนวยการลาดตระเวนและช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมแก่ผู้โยกย้ายถิ่นฐานแบบไม่ปกติในมหาสมุทรอินเดีย กองทัพบก (ศอ.ยธ.ทบ.) ศูนย์อำนวยการลาดตระเวนและช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมแก่ผู้โยกย้ายถิ่นฐานแบบไม่ปกติในมหาสมุทรอินเดีย กองทัพเรือ (ศอ.ยธ.ทร.) และ ศูนย์อำนวยการลาดตระเวนและช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมแก่ผู้โยกย้ายถิ่นฐานแบบไม่ปกติในมหาสมุทรอินเดีย กองทัพอากาศ (ศอ.ยธ.ทอ.) ตั้งแต่ 25 พ.ค.2558 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน

ในการปฏิบัติ กองทัพเรือได้จัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการลาดตระเวนและช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมแก่ผู้โยกย้ายถิ่นฐานแบบไม่ปกติในมหาสมุทรอินเดียขึ้น โดยมอบหมายและใช้กำลังทางเรือของทัพเรือภาคที่ 3 ใช้ชื่อย่อว่า “ศปก.ยธ.ทรภ.3” เป็นกลไกหลักในการปฏิบัติงาน มีภารกิจ ปฏิบัติการทางเรือสนับสนุนด้วยกำลังทางอากาศในการลาดตระเวนค้นหา และช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมแก่ผู้โยกย้ายถิ่นฐานแบบไม่ปกติในมหาสมุทรอินเดีย ในพื้นที่รับผิดชอบ มีหน้าที่

1. ปฏิบัติการลาดตระเวนทางเรือ และทางอากาศ ในพื้นที่รับผิดชอบด้านทะเลอันดามัน และประสานการปฏิบัติการทางอากาศกับ ศปก.ทอ./ศอ.ยธ.ทอ. อย่างใกล้ชิด
2. ให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมตามหลักสากล และปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับผู้ลอบหนีเข้าเมืองผิดกฎหมายโดยผิดกฎหมายอย่างเคร่งครัด
3. จัดตั้งฐานปฏิบัติการลอยน้ำ เพื่อช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมในทะเลอันดามัน เพื่อควบคุมอำนาจการ และบริหารจัดการ ตลอดจนให้ความช่วยเหลือผู้อพยพด้านมนุษยธรรมกลางทะเล
4. วางแผนการช่วยเหลือผู้โยกย้ายถิ่นฐานแบบไม่ปกติในมหาสมุทรอินเดีย ที่เจ็บป่วยหรือต้องการความช่วยเหลือทางการแพทย์ตามความเหมาะสม
5. บูรณาการและประสานการปฏิบัติกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้องในพื้นที่
6. รายงานผลการปฏิบัติให้ ศอ.ยธ.ทร. ทราบทันทีเมื่อเกิดเหตุการณ์ และตามห้วงเวลาที่กำหนด

การปฏิบัติดังกล่าวใช้ทั้งการลาดตระเวน และการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมตามหลักสากล และปฏิบัติตามกฎหมายอย่างต่อเนื่อง การลาดตระเวนทางเรือ เน้นการลาดตระเวนในพื้นที่ที่คาดว่าเรือผู้อพยพจะใช้เส้นทางในการเดินเรือเข้ามาในเขตน่านน้ำไทย ห่างจากชายฝั่งประมาณ 20 – 30 ไมล์ โดยในส่วนของเรือที่ทำหน้าที่เป็นฐานปฏิบัติการลอยน้ำนั้น จะจอดเรือบริเวณที่คาดว่าเรือผู้อพยพจะใช้เส้นทางในการเดินเรือเข้ามาในเขตน่านน้ำไทยเพื่อช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมต่อผู้โยกย้ายถิ่นฐานแบบไม่ปกติในมหาสมุทรอินเดียทั้งในเรื่องของการรักษาพยาบาล และให้การช่วยเหลืออื่น ๆ โดยกำหนดขั้นตอนการช่วยเหลือ ดังนี้

¹¹ คำสั่งยุทธการ “การช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมแก่ผู้โยกย้ายถิ่นฐานแบบไม่ปกติในมหาสมุทรอินเดีย” ผบ.ศอ.ยธ.ทร. ลับ ที่ 1/2558 ลง 23 พ.ค.58

1. เมื่อตรวจพบเรือผู้อพยพจะส่งเรือพร้อมเจ้าหน้าที่ ไปทำการตรวจสอบและสอบถามความต้องการของผู้อพยพว่าต้องการจะไปที่ใด หากมีความประสงค์ที่จะเดินทางไปยังประเทศที่สาม จะแนะนำเส้นทางและให้การช่วยเหลือเบื้องต้น ได้แก่ น้ำ อาหาร และน้ำมันเชื้อเพลิง

2. ในกรณีที่ผู้อพยพมีความประสงค์จะเข้าประเทศไทย จะทำการชี้แจงให้ทราบว่าหากเดินทางเข้ามาในประเทศไทยจะถูกดำเนินคดีตามกฎหมายไทย ตามพระราชบัญญัติเข้าเมืองผิดกฎหมาย พ.ศ. 2522

3. ในกรณีที่ตรวจพบว่ามีผู้เจ็บป่วย ก็จะจัดส่งทีมแพทย์เข้าทำการช่วยเหลือเพื่อรักษาอาการเบื้องต้นพร้อมจ่ายยา ทั้งนี้ในกรณีที่ผู้บาดเจ็บหนักหรือสาหัส และต้องการทำการรักษาพยาบาลเร่งด่วนจะนำเข้ารับการรักษาเบื้องต้นบนฐานปฏิบัติการลอยน้ำ ที่มีขีดความสามารถในการรักษาพยาบาล เนื่องจากมีเครื่องมือทางการแพทย์ และห้องพยาบาลพร้อมทีมแพทย์จากกองทัพเรือ พร้อมให้การช่วยเหลือก่อนที่จะส่งต่อขึ้นทำการรักษาบนฝั่งต่อไป

สำหรับข้อจำกัดในการปฏิบัติการของเจ้าหน้าที่ทหารเรือตามที่กล่าวมาในข้างต้น ได้พิจารณาวิเคราะห์แล้วเห็นว่า เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติการของกองทัพเรือในด้านสิทธิมนุษยชน ควรดำเนินการดังนี้

1. การตรวจสอบแรงงานประมงว่าจะเข้าข่ายการค้ามนุษย์หรือไม่นั้น พบว่ามีกระบวนการในการตรวจสอบหลายขั้นตอน โดยจะต้องใช้ชุดสหวิชาชีพที่มีความรู้และเข้าใจในการตรวจสอบและซักถาม ทั้งนี้เจ้าหน้าที่ทหารเรือที่ตรวจสอบแรงงานต่างด้าวในทะเล จะต้องมีความรอบรู้ในการตรวจสอบและการซักถาม รวมทั้งข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น จึงมีความจำเป็นต้องมีการอบรมให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานของกองทัพเรือ มีความรู้และความเข้าใจในข้อกฎหมายต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์รวมทั้งทักษะในการตรวจสอบพฤติกรรมและซักถามแรงงานประมง

2. การปฏิบัติการด้านการข่าว นับว่ามีความจำเป็นในการปฏิบัติการเพื่อตรวจสอบเรือประมงที่มีพฤติกรรมในการค้ามนุษย์และ/หรือคดขี้แรงงาน ดังนั้น จึงต้องมีระบบการข่าวที่ดี รวมทั้งจะต้องมีการบูรณาการร่วมระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อช่วยในการตรวจสอบ

3. กรณีผู้โยกย้ายถิ่นฐานแบบไม่ปกติในมหาสมุทรอินเดีย นั้น จะเห็นว่า ตามที่ประเทศไทยยังไม่ได้เป็นภาคีของอนุสัญญาว่าด้วยผู้ลี้ภัยของสหประชาชาติ พ.ศ.2494 และไม่มีกฎหมายรับรองสถานภาพของผู้อพยพ ดังนั้นในการตรวจพบผู้โยกย้ายถิ่นฐานแบบไม่ปกติในมหาสมุทรอินเดีย เจ้าหน้าที่ทหารเรือจะต้องดำเนินการตามหลักการและค่านึงถึงหลักมนุษยธรรมเป็นสำคัญ ทั้งนี้หากผู้โยกย้ายถิ่นฐานแบบไม่ปกติในมหาสมุทรอินเดีย มีความประสงค์จะเดินทางเข้าประเทศไทยก็ต้องดำเนินการจับกุมตาม พระราชบัญญัติเข้าเมืองผิดกฎหมาย พ.ศ.2522 ทำให้ภาพลักษณ์ของเจ้าหน้าที่ทหารเรือ อาจถูกมองว่าละเมิดสิทธิมนุษยชน จึงเห็นควรมีการกำหนดแนวทางในการปฏิบัติให้กับเจ้าหน้าที่ทหารเรือ ให้มีความชัดเจนและควบคุมการทำข่าวของสื่อมวลชนให้อยู่ในกรอบ และไม่ทำให้มีนำไปใช้ให้เกิดผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของประเทศ

4. กระบวนการบังคับใช้กฎหมาย เนื่องจากการดำเนินการด้านคดีเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ จะประกอบด้วยหลายหน่วยงาน ดังนั้นทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องจะต้องดำเนินการตามกฎหมายที่แต่ละหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับผิดชอบโดยเด็ดขาด โดยเฉพาะการดำเนินการตามบทลงโทษสูงสุดกับผู้นำพาหรือหัวหน้ากลุ่มกระบวนกร ซึ่งหากมีการดำเนินการตามกฎหมายอย่างเด็ดขาด จะทำให้สามารถป้องปรามการกระทำความผิดในเรื่องดังกล่าวได้เป็นอย่างดี รวมทั้งเป็นที่ยอมรับของนานาชาติ

5. การดำเนินการของเจ้าหน้าที่ทหารเรือ ในการดำเนินการปราบปรามการกระทำผิดกฎหมายในทะเล การลาดตระเวนและช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมแก่ผู้โยกย้ายถิ่นฐานแบบไม่ปกติในมหาสมุทรอินเดีย จะใช้งบประมาณตามที่ได้รับการจัดสรรประจำปีในการปฏิบัติงาน ดังนั้นหากมีการเพิ่มเติมงบประมาณ

ด้านการปฏิบัติการในเรื่องดังกล่าวเป็นการเฉพาะให้กับกองทัพเรือ จะทำให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพและครอบคลุมพื้นที่มากยิ่งขึ้น

บทสรุป

การแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชน นับว่าเป็นเรื่องที่มีความสำคัญ ที่ทุกภาคส่วนจะต้องมีการบูรณาการประสานการปฏิบัติร่วมกัน โดยรัฐบาลได้กำหนดให้เป็นวาระแห่งชาติที่จะต้องเร่งดำเนินการให้เกิดความเป็นรูปธรรม เพื่อให้ปัญหาดังกล่าวลดลงหรือหมดไปจากประเทศไทย และเป็นที่ยอมรับของนานาชาติ กองทัพเรือเป็นกลไกหลักในการรักษาความมั่นคง อธิปไตย และผลประโยชน์ของชาติทางทะเล โดยมีส่วนสำคัญในการสนับสนุนในการแก้ไขปัญหาด้านสิทธิมนุษยชนเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ทางทะเล และการดำเนินการต่อผู้โยกย้ายถิ่นฐานแบบไม่ปกติในมหาสมุทรอินเดีย ที่ผ่านมามีได้ถือเป็นนโยบายเร่งด่วนของกองทัพเรือ ที่ได้สนับสนุนการแก้ไขปัญหาดังกล่าว กองทัพเรือได้กำหนดแนวคิดการปฏิบัติของเรือและอากาศยานไว้ครอบคลุมเขตน่านน้ำไทยทั้งหมด การปฏิบัติเท่าที่ผ่านมามีปัจจัยด้านกฎหมาย ทั้งกฎหมายภายในที่ยังไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ และกฎหมายระหว่างประเทศที่ประกอบไปด้วยอนุสัญญาฉบับต่างๆมีความสลับซับซ้อน มีข้อยกเว้นและข้อกำหนดที่เป็นข้อจำกัดแก่เจ้าหน้าที่ทหารเรือพอสมควร ข้อยกเว้นหรือข้อกำหนดบางอย่างในกฎหมายระหว่างประเทศเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับกฎหมายภายในของประเทศไทย ทำให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานจะต้องใช้ดุลยพินิจเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะการให้ความสำคัญกับประเด็นเพื่อความมั่นคงหรือเพื่อสิทธิมนุษยชน ดังเช่นกรณีผู้โยกย้ายถิ่นฐานแบบไม่ปกติในมหาสมุทรอินเดีย

บรรณานุกรม

หนังสือราชการ

คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ 10/2558 ลง 29 เม.ย.58 เรื่อง การทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม

พระราชกำหนดการประมง พ.ศ.2558

พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 (The Anti-Trafficking in Persons Act 2008) และ นโยบาย ยุทธศาสตร์ และมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2554-2559

แผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล(พ.ศ.2558 – 2564) สำนักงานสภาพความมั่นคงแห่งชาติ

ศูนย์ปฏิบัติการกองทัพเรือ,คำสั่งยุทธการ “การช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมแก่ผู้โยกย้ายถิ่นฐานแบบไม่ปกติในมหาสมุทรอินเดีย” ผบ.ศอ.ยธ.ทร. ลับ ที่ 1/2558 ลง 23 พ.ค.2558

ศูนย์บัญชาการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย ,คำสั่งปฏิบัติการ “ตรวจสอบสถานประกอบการแปรรูปสัตว์น้ำ” ผบ.ศปมผ. ลับ ที่ 2 /2559 ลง 15 ส.ค.2559

ศูนย์บัญชาการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย, คำสั่งปฏิบัติการ “การตรวจเรือประมงพาณิชย์ที่ทำการประมงนอกน่านน้ำ” ผบ.ศปมผ.ลับ ที่ 1/2558 ลง 12 พ.ย.2558

เอกสาร

“สิทธิมนุษยชนและกฎหมายที่ควรทราบสำหรับผู้ปฏิบัติงานด้านความมั่นคง” กรมคุ้มครองสิทธิ และเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม

ภูซังค์ รอดนิกร, นาวาเอก. “ยุทธศาสตร์ทางเรือเพื่อรักษาความมั่นคงและผลประโยชน์ของชาติด้านทะเลอันดามัน” เอกสารประจำภาค นศ.วทร.รุ่นที่ 46, 2557

บทความทางวิชาการ

แสงจันทร์ มาน้อย “การดำเนินการของประเทศไทยในการต่อต้านการค้ามนุษย์” , บทความทางวิชาการ , สำนักวิชาการ สำนักเลขาธิการวุฒิสภา, ปีที่ 4 ฉบับที่ 15 ส.ค.57

อินเทอร์เน็ต

U.S. Embassy Bangkok , <http://www.state.gov/j/tip/rls/tiprpt/index.htm> , 30 มิถุนายน 2559